

ОШ АЙМАГЫНДА ТУРИЗМДИ ТУРУКТУУ ӨНУКТҮРҮҮ СТРАТЕГИЯСЫ ЖАНА ПЛАНЫ

Ош аймагы – маданияттын ар түрдүүлүгүн сезиңиз!

КЫСКА ВЕРСИЯСЫ

МАЗМУНУ

Киришүү

4

Жашыл экономика принциптерин илгерилетүү

Туристтик сектордун учурдагы абалы

Улуттук жана эл аралык тренддер

9

Секторду пандемиядан кийинки модернизациялоо боюнча чаралар

Кышкы туризм көп сезондук туризмди камсыз кылуучу фактор катары

Келген чет элдик жарандардын саны

Геопарктарды өнүктүрүү

Келген чет элдик жарандардын географиясы

Туристтик дестинациялардын ички түзүмдөрүнө инвестициялар

Туризм ишканаларына баруунун саны

Туристтерди тейлөө борборлорун түзүү

Ош аймагында туризм тармагында ишмердүүлүк кылган субъекттердин саны

Бул максаттарга кантип жетебиз

Ош аймагынын туристтик дарамети

12

Жетектөөчү принциптер

25

Аймактык туризм секторунун алдында турган маселелер жана көйгөйлөр

14

Стратегиялык максаттар

26

Адамдык ресурстар

Институционалдык колдоо

2028-жылга күтүүлөр

Негизги максаттар жана келечекке көз караш

17

Укуктук ченемдик чөйрө

Жашыл экономика

Маркетинг

Ош аймагынын туристтик секторун өнүктүрүүнүн максаттык көрсөткүчтөрү

Финансы

Инфраструктура

Максаттуу индикаторлорго жетишүүнүн негизги механизмдери

17

Ош аймагы үчүн жаңы маркетинг стратегиясы

34

Келечектеги өнүгүүнүн негизги векторлору

18

Бренддер жана ивенттер

SMG Модели

Туризмдин статистикасын жакшыртуу

КИРИШҮҮ

Кыргызстандын туризм индустриясынын тарыхы он жылдан ашуун убакытка созулат. XX кылымдын экинчи жарымынан бери республиканын түндүгүндөгү Ысык-Көл Советтер Союзунда ички туризмдин флагмандарынын бири катары өзүнүн аброюн бекемдеп калды. Бул жерде буткул союздук маанидеги кенен пансионаттар, балдардын ден соолук лагерлери, санаторийлер курулган. Кыргызстандын түштүк аймагынын борбору болуп саналган Ош шаары бул масштабдуу процесстерден четте калды.

Ош аймагында туризмди туруктуу өнүктүрүү стратегиясын жана планын (ОАТТӨСП) иштеп чыгуу процесси кызыктар тараптардын кеңири чөйрөсү, анын ичинде жергиликтүү жана улуттук бийлик органдары, туристтик ассоциациялар жана операторлор, потенциалдуу инвесторлор, жергиликтүү коомчулуктун өкүлдөрү жана тармактык эксперттер менен өз ара аракеттенүүгө негизделген. Документ талаа изилдөөлөрүнүн, диагностикалык интервьюлардын, эксперттик баалардын, ошондой эле статистикалык материалдардын маалыматтарын иштеп чыгууга негизделген.

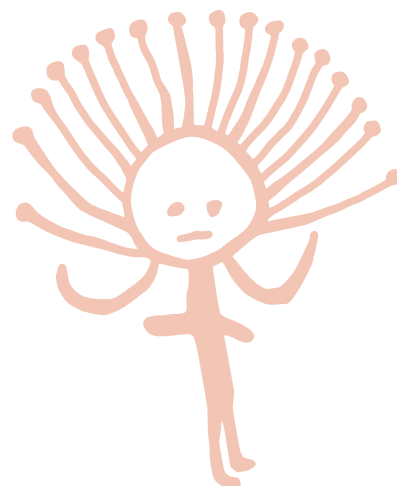
Структуралык жактан алганда, СПУРТ абзацтарга бөлүнгөн үч бөлүмдөн турат: «Ош аймагынын туризм секторунун кырдаалын талдоо», «Туристтик секторду өнүктүрүүнүн стратегиялык көз карашы»

жана «Секторду туруктуу өнүктүрүү боюнча иш-чаралардын комплекси».

«Аймактык экономикалык өнүгүү» долбоору КР АРИС тарабынан, Дүйнөлүк банктын каржылык колдоосу менен башталган жана Ош аймагынын өнүгүүсүндөгү дисбаланстарды кыскартууга, анын ичинде жергиликтүү экономиканы өнүктүрүүгө туризмдин салымын жогорулатууга багытталган. Бул долбоордун субкомпоненттеринин бири болуп «Туризмди жана шаарларды өнүктүрүү үчүн инвестицияларды тартуу» компонентинин алкагында Туризмди туруктуу өнүктүрүү боюнча аймактык стратегияны жана планын (ОАТТӨСП) иштеп чыгууну камтыйт.

Документте сунушталган туризм тармагынын учурдагы абалына баа берүү жана сунушталган иш-чаралар Кыргыз Республикасында 2023-2027-жылдарга туризмди туруктуу өнүктүрүү программасынын долбоорунун негизги жоболоруна шайкеш келет.

ОАТТӨСПнын толук версиясын шилтемеден тапса болот.

Бул стратегиялык документтин максаты – 2028-жылга чейин Ош аймагынын (Ош облусу жана Ош шаары) туризм тармагын прогрессивдүү өнүктүрүүнү камсыз кылууга багытталган иш-чаралардын планын жана эксперттик сунуштарды комплекстүү иштеп чыгуу. Документти иштеп чыгуучулар туризмди өнүктүрүүнүн

туруктуу формаларын изилдөөгө басым жасоо менен анын көйгөйлөрүн жана пайдаланылбаган мүмкүнчүлүктөрүн талдоо аркылуу региондук туризм секторун изилдөө милдетин алдыга коюшту. Ошол эле учурда кеңири жооп берүү зарыл болгон үч суроо коюлду.

Туризм тармагынын азыркы абалы кандай?

Тармактын жалпы потенциалын баалоо жана айрым чакан секторлорду (мамлекеттик, транспорт, музейлер, маркетинг, персонал) жана көйгөйлүү чөйрөлөрдү (ченемдик укуктук актылар, экология жана коопсуздук) кароо аркылуу анын учурдагы абалын талдоо.

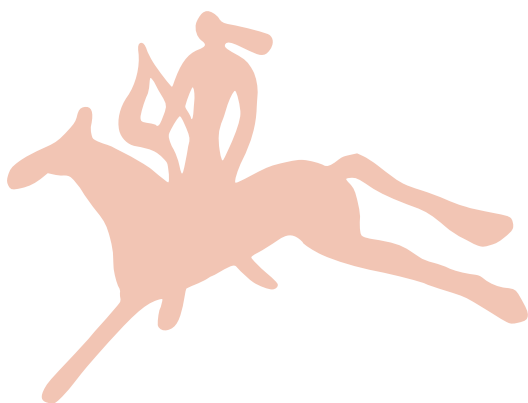
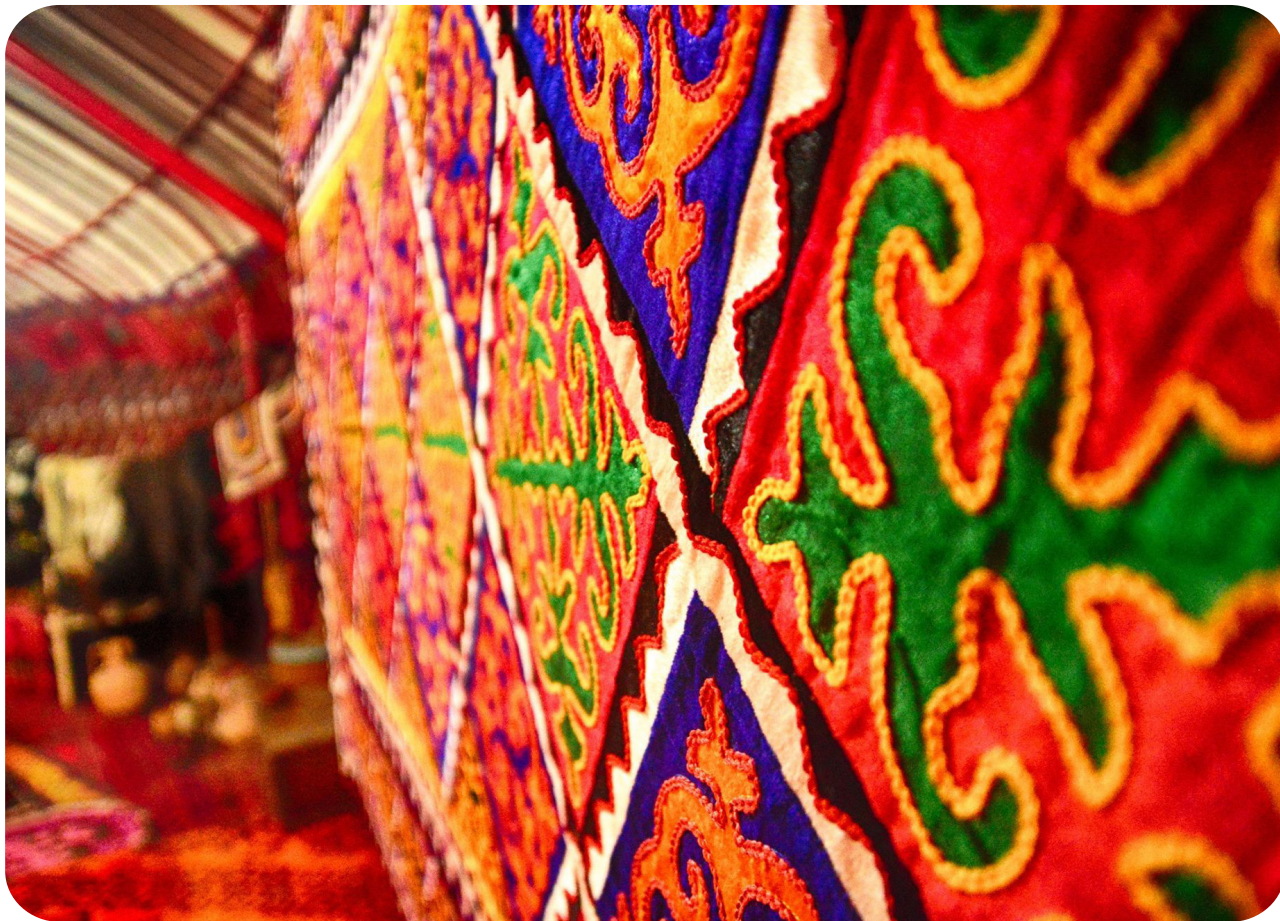
2028-жылы туризм кандай болушу керек?

Дүйнөлүк жана Борбордук Азия тенденцияларынын контекстинде Ош аймагынын ролуна жана ордуна баа берүү жана аны туруктуу өнүктүрүүнүн келечектүү багыттарын аныктоо аркылуу секторду өнүктүрүүнүн келечегин аныктоо.

Бул максаттарга кантип жетишсе болот?

Аймактын туризм секторун жакшыртууга, аны туруктуу кылууга багытталган конкреттүү инвестициялык, маркетингдик жана коммуникациялык иш-чараларды программалоо.

**ТУРИСТТИК
СЕКТОРДУН
УЧУРДАГЫ АБАЛЫ**

• Кыргызстандын дүйнөлүк туризм рыногунда таанылышы акырындап өсүүдө. 2015-2021-жылдар аралыгындагы «Саякат жана туризм секторунун атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнүн индексинде» Кыргызстан 116-орундан 90-орунга көтөрүлдү.

• Кыргыз Республикасынын Улуттук статистикалык комитетинин маалыматы боюнча 2015-жылдан 2019-жылга чейин республиканын ички дүң продуктунун (ИДП) туризмдин салымы 4,7ден 5,1%ке

чейин өстү. Ошону менен бирге 2023-жылга карата болжолдуу көрсөткүчтөргө 7% жетишүү COVID-19 пандемиясынан улам бул көрсөткүч 2020-жылы 3,3%га төмөндөп, 2021-жылдын аягында 3,6%га чейин бир аз өскөн.

• Андан да байкаларлык кирүүчү туризмдин төмөндөшү болду. Чек ара кызматынын маалыматы боюнча, өлкөгө киргенде «туризм» максатын көрсөткөндөрдүн саны дээрлик 25 эсеге азайган.

Келген чет элдик жарандардын саны (миңд.)

• Ошол эле учурда сапарлардын географиялык структурасы да өзгөрдү. Эгер мурда булар негизинен Казакстандын

жарандары болсо, анда акыркы жылдары Өзбекстан лидер болуп калды.

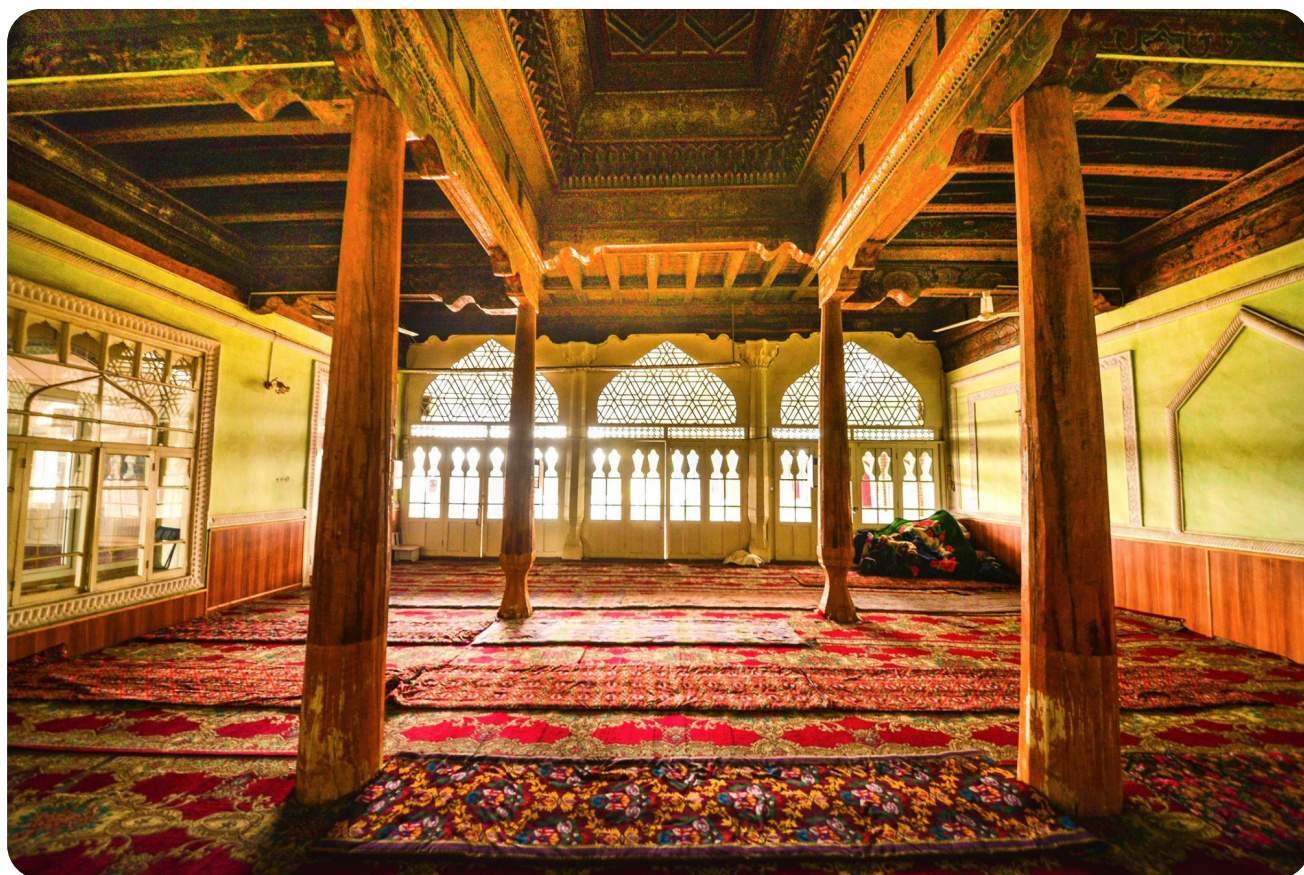
Келген чет элдик жарандардын географиясы (миңд.)

	2016	2019	2020
 Өзбекстан	374.4	4,662.3	1,425.3
 Казакстан	2,769.1	2,915.6	553.7
 Орусия	467.9	546.7	147.0
 Тажикстан	262.9	181.4	50.3
 Түркия	61.8	65.2	27.6

- Ошону менен бирге 2018 жана 2020-жылдары арасында Ош аймагынын ИДПсына туризмдин салымы аймакка туристтердин келишин эки эсе кыскартуусу менен бирге ошол эле деңгээлде калып, 2,6%ти түздү, бул ички туризмдин өсүшү менен түшүндүрүлөт.

Туризм ишканаларына баруунун саны

	2016	2019	2020
Кыргыз Республикасы	627,555	809,589	256,251
Ош аймагы	49,021	64,862	33,763

- Ошол эле учурда аймактык туризм тармагынын инфраструктуралык өнүгүүсү жогорулап жатат. Ош аймагында жаны мейманканалардын, ресторандардын, туристтик ишканалардын, адистештирилген агенттиктердин жана туроператорлордун саны өсүүдө.

Ош аймагында туризм тармагында ишмердүүлүк кылган субъекттердин саны

	2016	2019	2020	2021
Мейманканалар	133	150	158	165
Туризм ишканалары жана эс алуу мекемелери	44	60	60	62
Тойканалар	815	885	916	928
Туристтик агентстволор жана туроператорлор	401	582	660	692

- Кыргыз Республикасынын Туризмди өнүктүрүү фондунун маалыматы боюнча, акыркы жылдары Кыргызстандын туристтери жалпысынан күнүнө 70 долларга жакын акча коротушкан.

- Ош аймагынын туроператорлорунун маалыматы боюнча:

Ош шаарында туристтердин 70% орто эсеп менен 2 күн болушкан.

Ош облусунда туристтердин 70%ти 1 түнгө эс алган. Туристтердин үчтөн бирине жакыны (негизинен альпинисттер) аймакта 8-28 күн болушкан.

- Туристтердин географиясы (Ош аймагы):

60% - батыш өлкөлөрүнөн.

25% - КМШ өлкөлөрүнөн (Орусия, Казакстан).

10% - Кыргызстандыктар.

5% - Өзбекстандан.

Ош аймагынын туристтик дарамети

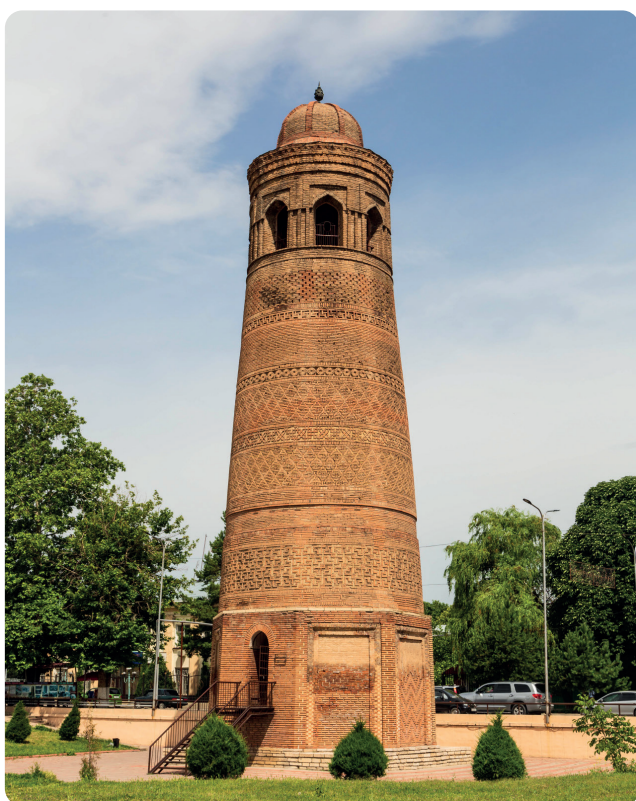
- Аймак өзүнүн **ыңгайлуу географиялык абалы** менен айырмаланат:

- Орто Азия менен Чыгыш Түркстандын (Кытайдын Синьцзян-Уйгур автономиялуу району) кошулган жеринде, Фергана өрөөнүнүн негизги борборлоруна жана тарыхый шаарларына (Кокон, Ходжент, Фергана) жакын жайгашкан.
- Анын аймагынан Памир шоссе жолу өтөт (М 41 Ош-Хорог автожолу).

- Ош аймагы **бай маданий жана тарыхый мурастарга** ээ:

- Бул аймак көчмөн жана отурукташкан маданияттын уникалдуу айкалышын билдирет.
- Туристтер арасында барган сайын популярдуу болуп жаткан Улуу Жибек жолунун маршруттарынын бири анын аймагы аркылуу өткөн.
- Аймактын борбору үч миң жылдык тарыхы бар Ош шаары – бүгүнкү күндө өзүн «Жибек жолунун камсыздоочусу» катары тааныткан ири зыяратчылардын борбору.
- Аймактагы дагы бир чоң шаар Өзгөн Караханиддердин орто кылымдардагы ири мамлекетинин борбору болгон. Шаарда архитектуралык эстеликтер сакталып калган.

- Ош аймагы туризмдин ар кандай түрлөрүн өнүктүрүү үчүн **ылайыктуу табигый рельефтердин ар түрдүүлүгү** менен мүнөздөлөт:

- Аймакта укмуштуу туризмди өнүктүрүү үчүн эң сонун, бирок али толук пайдаланыла элек мүмкүнчүлүктөр бар. Бул жерде легендарлуу Ленин чокусу, көптөгөн альп шалбаалары жана бийик тоолуу көлдөр жайгашкан.

- Агро-, эко-, геотуризмди өнүктүрүүгө мүмкүнчүлүктөр бар.

- Ош аймагынын өзгөчөлүгү анын **даңктуу гастрономиялык салттары:**

- Аймак кыргыз, өзбек, уйгур элдеринин кулинардык салттарын сиңирген. Ош шаары Кыргызстандын “гастрономиялык Меккеси” болуп эсептелет;

- Бул жерде Чайкана маданияты – чыгыш чай кечеси сакталып калган;

- Аймак Оштун атактуу палоосунун негизги ингредиенти болгон «девзира» күрүчүнүн реликтүү сорттору менен белгилүү.

Аймактык туризм секторунун алдында турган маселелер жана көйгөйлөр

Ош аймагынын туризм тармагынын кыр-даалын талдоодо 69 негизги көйгөйлөр аныкталды. Алардын абсолюттук көпчүлүгү деп аталган көйгөй-симптомдор, б.а. терс таасирлери же чындап эле чоң структуралык

кыйынчылыктардын болушунун кесепеттери - төмөндө келтирилген негизги көйгөйлөр болуп саналат.

I

- Туризм тармагында **кадрлар менен камсыз кылуу** төмөн бойдон калууда:
  - Көптөгөн чакан секторлордо (гиддер, менеджмент, коомдук тамактануу, мейманкана бизнеси) кадрлардын олуттуу жетишсиздиги;
  - Корпоративдик маданияттын төмөндүгү жана кызматкерлердин кесиптик жана тилдик даярдыгынын начар деңгээли менен коштолгон башкаруунун начар деңгээли;
  - Тармак кадрлардын көп алмашуусунан жабыркайт, бул институттук эс тутумдун сакталышына терс таасирин тийгизет жана көрсөтүлүүчү кызматтардын сапатынын начарлашына алып келет.

II

- Туризмди илгерилетүү процесси начар **институттук колдоого** ээ:
  - Бийликтин бардык деңгээлдеринде туризм маселелери менен 1 кызматкер алектенет, аларга бул багыт негизги ишмердүүлүккө «кошумча жүк катары» берилген;
  - Мамлекеттик органдар өнүгүү проблемаларына директивалуу мамилени колдонот, туризм индустриясынын жана тартылган калктын пикири жөнүндө ойлонуу жокко эсе;
  - Туризм чөйрөсүндө тармактар аралык илгерилетүү зарылчылыгын эске алуу менен тармакты өнүктүрүүнүн комплекстүү көз карашы иштелип чыккан эмес.

III

- Улуттук экономиканын приоритеттүү тармагы катары туризмди өнүктүрүү үчүн учурдагы **ченемдик-укуктук чөйрө** жетишээрлик жагымдуу эмес:
  - Коомдук тамактануу сегментинде жүгүртүүдөн 8% салыктын оор ченеми бар;
  - Гиддердин ишмердүүлүгүн жана коопсуздук маселелерин камтыган стандарттар жок;

- Статистикалык маалыматтарды чогултуунун деңгээли төмөн, өзгөчө региондук жергиликтүү деңгээлде; туризм статистикасынын заманбап стандарттары ишке ашырылган эмес.
-

- **Жашыл экономика** принциптеринин таралышынын төмөн деңгээли, алардын практикада начар ишке ашырылышы:

IV

- Аймакта жаратылышка болгон керектөөчүлүктөн улам келип чыккан экологиялык көйгөйлөр курчуп баратат (таштанды, канализация ж.б. көйгөйлөр);
  - Бүтүндөй коомдун экологиялык аң-сезиминин төмөн деңгээли, жашыл экономиканын принциптерин жана технологияларын маалымдоо начар.
-

- Ош аймагы **маркетинг** жагынан начар өнүккөн:

V

- Региондун дүйнөлүк рынокто калыптанган имиджи жана таанылуусу жок, аны жылдыруу үчүн бирдиктүү маркетинг пакети жок;
  - Кардарларга көңүл буруу жана санариптештирүү начар.
-

- Аймактын туризм тармагын **каржылоо**, белгиленген артыкчылыкка карабастан, калдыктык негизде жүргүзүлүүдө:

VI

- Бюджеттик мекемелердин өнөкөт каржыланбай калуусу;
  - Потенциалдуу бизнесмендердин финансылык сабаттуулугу дагы эле төмөн деңгээлде.
-

- **Комплекстүү пландаштыруу жана инфраструктураны комплекстүү башкаруу маселелери** начар иштелип чыккан:

VII

- Азыркыга чейин ишке ашырылып жаткан долбоорлордо бирдиктүү көз караш, аткаруу сапаты, кардарлардын көңүлүн буруу жана инклюзивдүүлүк жок;
- Туризм индустриясын маалыматтык жана навигациялык камсыздоого, анын ичинде чет тилдерде жетиштүү көңүл бурулбайт.

**2028-ЖЫЛГА
КҮТҮҮЛӨР**

Ош аймагынын келечектеги туризм тармагына **көз караш:**

2028-жылга карата Ош аймагы Фергана өрөөнүндө жана Памир-Алай трактында туристтик кызмат көрсөтүүлөрдүн алдыңкы камсыздоочусуна айланат.

Ушул көз караш менен **негизги максат** катары:

Аймактык брендди алдыга жылдыруу жана аймакка келген туристтер үчүн уникалдуу тажрыйба түзүү аркылуу Ош аймагын дүйнөлүк туристтик рынокто таанылышын жогорулатуу.

Ош аймагынын туристтик секторун өнүктүрүүнүн максаттык көрсөткүчтөрү

	2017	2021	2025*	2028*
Туризм ишканалары, бирдик менен	36	38	52	68
Туристтик мекемелердин кирешелери, млн сом	18.5	3.7	57.3	144.8
Ички туристтер, миң киши	41	107	155	473
Чет элдик туристтер, миң киши	4.2	3.5	8.5	16.3
Жүрүү узактыгы, күн менен (альпинисттерди эске алганда)	4	3.2	4.2	4.5
Орточо чыгымы, АКШ долл.	50	70	105	125

Максаттуу индикаторлорго жетишүүнүн негизги механизмдери

Туристтик ишканалардын жана аларда иштегендердин санын көбөйтүү

- Туристтик бизнести өнүктүрүүнү каалаган ишкерлердин финансылык сабаттуулугун тренингдер жана семинарлар аркылуу жогорулатуу.
- Тармактагы алдыңкы кызматкерлерди сыйлоо боюнча иш-чараларды иштеп чыгуу.

Туристтик агенттиктердин кирешесинин өсүшү

- Ченемдик укуктук базаны өркүндөтүү.
- Туризм инфраструктурасын өнүктүрүү.
- Кышкы жана жарым-сезондук туризмдин формаларын (мисалы, геопарктарды) киргизүү аркылуу туристтик өнүмдөрдү диверсификациялоо.

Туристтердин санынын өсүшү

- Туроператорлордун эл аралык көргөзмөлөргө катышуусу.
- Региондун таанылышын жогорулатууга жана туристтик иш-чаралардын чөйрөсүн кеңейтүүгө багытталган жаңы маркетинг стратегиясын кабыл алуу (төмөндө караңыз).

Туристтердин болуу мөөнөтүн көбөйтүү

- Жаңы маркетинг стратегиясын кабыл алуу.
- Туризм инфраструктурасын өнүктүрүү.
- Кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатын персоналды окутуу аркылуу жогорулатуу.

Орточо күндүк туристтик чыгымдардын өсүшү

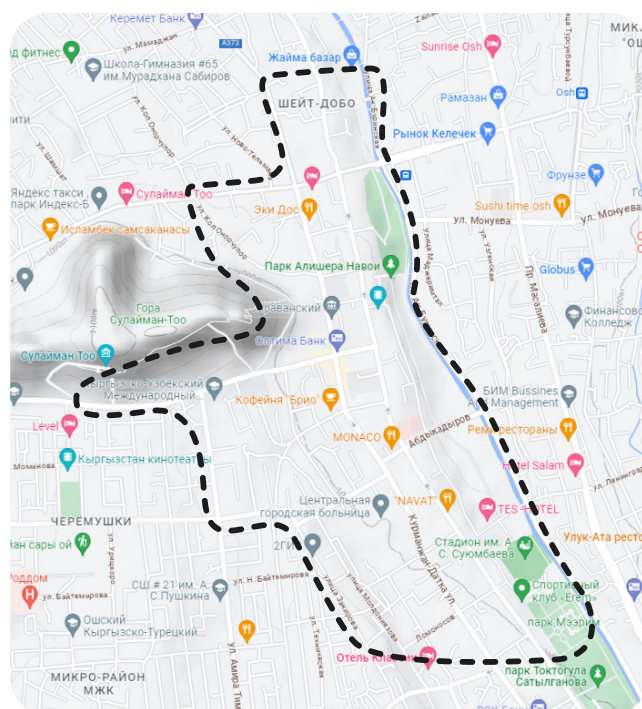
- Туризм инфраструктурасын өнүктүрүү.
- Кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатын персоналды окутуу аркылуу жогорулатуу.

Келечектеги өнүгүүнүн негизги векторлору

• Ош аймагында туризмди өнүктүрүү үчүн **SMG моделине**, Улуу Жибек жолунун (Silk Road) мурасынын синергетикасында, бийик тоолуу ландшафттын (Mountains) мүмкүнчүлүктөрүндө жана чыгыш гастрономиясынын көп түрдүүлүгүн (Gastronomy) чагылдырылган үчилтик конфигурацияга басым жасоо сунушталууда.

• Ош шаарынын рухун жана өзгөчө мүнөзүн чагылдырган үч жери бар. Теориялык жактан алганда, аларды **«Ош туристтик айлампасына»** бириктирип, алардын ортосуна туристтер үчүн маршруттарды түзсө болот. Бул жерлер:

- Борбордук базардын айланасы;
- Сулайман-Тоонун айланасы;
- Шаардын «Орус бөлүгү».

• Туризмди туруктуу өнүктүрүү үчүн SMG моделин эске алуу менен Ош аймагын **5 аймактык туристтик кластерге** бөлүү сунушталууда:

1. Жибек жолунун шаарлары
2. Памир-Алай тоолору
3. Алайдагы этнотуризм
4. Ош облусунун ыйык жерлери
5. Алайкуу асман өрөөнү

- ЖИБЕК ЖОЛУНДАГЫ ШААРЛАР
- РАЙОНДУК БОРБОРЛОР
- ЖАРАТЫЛЫШ ПАРКТАРЫ
ЖАНА КОРУКТАР
- ТУРИСТТИК КЛАСТЕРЛЕР
- УЛУУ ЖИБЕК ЖОЛУ

ТУРИСТТИК ДЕСТИНАЦИЯЛАР:

1. СУЛАЙМАН-ТОО
2. ӨЗГӨН КОМПЛЕКСИ
3. ЧИЛУСТҮН
4. ДҮЛДҮЛ-АТ
5. АБШЫР-АТА
6. КЫРГЫЗ-АТА
7. КОЖО-КЕЛЕН
8. КАРА-ШОРО
9. КУЛУН-АТА

10. АЛАЙКУУ
11. ЧЫЙЫРЧЫК
12. САРЫ-ОЙ
13. ТУЛПАР-КӨЛ
14. ЛЕНИН ЧОКУСУ
15. АЛАЙ ӨРӨӨНҮ
16. КУЛДАТКА ЧЕБИ
17. КУРМАНЖАН ДАТКА МУЗЕЙИ

Туризмдин статистикасын жакшыртуу

Ош аймагынын туризм тармагын талдоо азыркы учурда чогултулган салттуу статистикалык маалыматтардын негизинде аны туруктуу өнүктүрүү боюнча системалуу чечимдерди кабыл алуу кыйын экендигин көрсөтүп турат. Дүйнөлүк туризм индустриясын өнүктүрүүнүн акыркы тенденциялары (туруктуу өнүгүү формаларын издөө, үзгүлтүксүз санариптештирүү, туристтик преференцияларды терең талдоо) ата мекендик туризмдин статистикасы олуттуу трансформациялоону талап кылат.

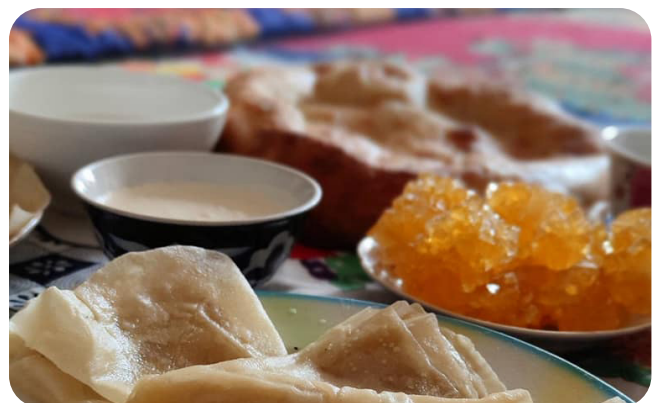
Статистикалык маалыматтар менен иштөөнүн эффективдүү инструменттеринин бири болуп *Туризмдин көмөкчү эсебин* киргизүү саналат. Башка маанилүү багыттар болуп *саякатчылардын жүрүм-турум моделдерин изилдөөгө басым жасоо*, ошондой эле жайгаштыруу объектилери боюнча кошумча маалыматтарды чогултуунун негизинде «жашыруун» туристтердин статистикалык эсеби саналат.

Жашыл экономика принциптерин илгерилетүү

Аймактын негизги туристтик багыттарын изилдөө туризмдин экологиялык жактан туруктуу түрлөрүн өнүктүрүүгө тоскоол болгон бир катар системалуу көйгөйлөрдү аныктады. Бул тиричилик калдыктары жана канализация боюнча жагымсыз жагдай, ошондой эле экологиялык маалымдуулуктун төмөн деңгээли жана анын натыйжасында айлана-чөйрөнү коргоо боюнча ведомстволор аралык өз ара аракеттенүү.

Маанилүү иш-чаралардын ичинен дестинацияларга экологиялык аудит системасын киргизүүнү, таштандыларды өзүнчө чогултууну мамлекеттик/муниципалдык жөнгө салууну жана адистештирилген уюмдарга (мисалы, «WasteNet.kg») жардам сурап кайрылууну белгилей кетүү керек.

Экологиялык маалымдуулукка байланыштуу маселелерди чечүүгө төмөнкүлөр жардам берет: *жашыл сертификацияны илгерилетүү боюнча тармактык милдеттенмелерди алдыга жылдыруу* (мисалы, PERETO долбоорунун алкагында), *жашыл каржылоонун жаңы ийкемдүү механизмдерин* иштеп чыгуу, аткаминерлердин жана туризм бизнесинин өкүлдөрүнүн *экологиялык маселелер боюнча маалымдуулугун жогорулатуу* жана жашыл экономиканын мүмкүнчүлүктөрү (анын ичинде «Кыргыз Республикасындагы жана Борбордук Азиядагы экологиялык абал», «Туруктуу өнүгүү жана энергиянын кайра жаралуучу булактары» ж.б. темалар боюнча үзгүлтүксүз тренингдерди өткөрүү аркылуу).

Секторду пандемиядан кийинки модернизациялоо боюнча чаралар

COVID-19 учурунда пайда болгон туризмдеги дүйнөлүк тенденциялардын бири калкы аз жана алыскы жерлерге баруу тенденциясы болду. Бул Ош облусунун тоолуу аймактары үчүн жаңы туристтик мүмкүнчүлүктөрдү ачат. Дагы бир нерсе, облустун тоолуу райондорунда чоң шаарлар сыяктуу өнүгүү көйгөйлөрү бар. Ошол эле учурда инфраструктура жагынан алар азыраак өнүккөн, кадрдык потенциалы байкаларлык төмөн. Ошондуктан тоо туризмдин өнүктүрүүнүн алгачкы этабында *санариптик технологияларга ыкчам өтүүгө*, ошондой эле туристтик бизнестин

субъекттеринин рыноктун тенденциялары жана суроо-талап факторлору жөнүндө маалымдуулугунун деңгээлин жогорулатууга басым жасоо зарыл.

Аймакта “Вау-азыктары” бар жерлердин аздыгын эске алуу менен, *ар түрдүү тематикалык иш-чаралар* (көчмөндөрдүн фестивалдары, аңчылык, суу, ыйык турлар ж.б. ж.б., төмөндө караңыз) туруктуу туризмди өнүктүрүүнүн маанилүү башталышы болуп калышы мүмкүн.

Кышкы туризм көп сезондук туризмди камсыз кылуучу фактор катары

Акыркы он жылдыктарда аймакта укмуштуу туризмдин жайкы түрлөрү активдүү өнүгүүгө ээ болду. Бул жерде негизинен жаңыдан башталчу кышкы туризм жөнүндө дагы ушуну айтууга болбойт. Ошол эле учурда облустун аймагы 7-8 айга чейин кар катмарын сактап турган бийик тоо аскалар менен капталган. Учурда алардын «кызматтарын» сейрек кездешүүчү лыжа жана скимотурларды сүйүүчүлөрү гана колдонушат. Бул багыттар туристтерди туруктуу тосуп алуу үчүн иштелип чыккан эмес - лыжа маршруттарынын жанында конок үйлөрү дээрлик жок. Ош аймагында кышкы туризмди

өнүктүрүү үчүн ылайыктуу бир нече жерлер бар. Биринчиден, бул Талдык ашуусунда курулуп жаткан жана массалык сегментке ылайыкталган Памир-Алай лыжа комплекси. Эксперттик изилдөөлөрдүн жыйынтыгы боюнча Кыргыз-Ата улуттук паркынын аймагындагы айрым жантактар, ошондой эле Чоң-Алай кырка тоосунун түндүк капталдарын дагы татаал лыжа турларын жана фрирайддерди өнүктүрүү үчүн идеалдуу деп эсептөөгө болот.

Геопарктарды өнүктүрүү

Туризмдин глобалдык тенденцияларынын бири, анын туруктуу формаларын өнүктүрүүгө көбүрөөк кайрылып, геологиялык туризм концепциясын жайылтуу болуп саналат. Учурда ЮНЕСКОнун колдоосу астында Глобалдык геопарктардын тармагы - Жердин геологиялык тарыхын көрсөткөн атайын аймактар түзүлүүдө. ЮНЕСКОнун глобалдык геопарктары жоопкерчиликтүү туризмди өнүктүрүү жана жергиликтүү жамааттарды колдоо аркылуу аймактардын туруктуу өнүгүүсүнө көмөктөшөт. Бул аймактардын экономикалык потенциалын ачууга жана алардын айланасында инновациялык ишканаларды жана жаңы жумуш орундарын түзүүгө жардам берет.

Акыркы жылдары Кыргызстанды глобалдык байланышка кошуу идеясы пайда болду. Геопарктар кыймылы активдүү өнүгүүгө ээ болду. Республиканын түштүгүндөгү бул процесстин демилгечиси Баткен облусу болгон, ал жерде Мадыген геопаркы түзүлгөн.

Геологдордун айтымында, Ош облусу да жок дегенде бир геологиялык паркты түзүү үчүн олуттуу геопарктардын ресурстарына ээ. Ош облусунун Ноокат, Кара-Суу, Алай жана Чоң-Алай райондорунун кесилишиндеги аймакты геопарк катары аныктоо сунушталууда.

Туристтик дестинациялардын ички түзүмдөрүнө инвестициялар

Тармактын негизги көйгөйлөрүнүн бири анын шаардык инфраструктурасынын өнүкпөгөндүгү болуп саналат. Көптөгөн багыттар боюнча ал совет доорунда курулган жана азыр байкаларлык түрдө эскирип калган. Дүйнөлүк банктын колдоосу менен КР АРИС тарабынан ишке ашырылган «Аймактын экономикалык өнүгүүсү» («Туризмди жана шаарларды өнүктүрүүгө инвестицияларды катализациялоо» компоненти) долбоорунун алкагында негизги аймактык туристтик дестинацияларды, анын ичинде Сулайман-Тоо, Өзгөн комплекси, Ош жана Өзгөн шаарларынын коомдук жайларын жакшыртуу, ошондой эле Кыргыз-Ата, Кара-Шоро жана Абшыр-

Ата жайгашкан аймактарды реконструкциялоо үчүн жалпы суммасы 16,7 млн долларды түзгөн иш-чаралардын комплексин ишке ашыруу пландаштырылууда.

Аймактык туризм секторунун кызыкдар тараптары менен өз ара аракеттенүүнүн жыйынтыгы боюнча консультанттар инвестициялык муктаждыктар жөнүндө маалыматты камтыган “Инвестициялык артыкчылыктар банкын” даярдашкан («Памир-Алай» лыжа базасы, «Дүлдүл-Ат», «Кожо-Келен» ж.б.) (ОАТТӨСПнын толук версиясын караңыз).

Туристтерди тейлөө борборлорун түзүү

Аймактык туризм тармагын өнүктүрүүнүн маанилүү багыты туристтерди тейлөө борборлорун - жергиликтүү туристтик продуктылар жөнүндө маалымат берүүчү жайларды ачуу болушу керек. Борборлор транспорт билеттерин, сувенирлерди жана жергиликтүү кол өнөрчүлөрдүн буюмдарын да сата алышат. Учурда аймакта бир гана ушундай борбор бар, аны «Дестинация Ош» бейөкмөт уюму башкарат. Кыргыз Республикасынын Туризмди өнүктүрүүнү колдоо фонду – Ош менен Өзгөндө шаарларындагы жана Гүлчө айылда эл көп чогулган жана туристтик жерлерде, ошондой эле Ош облусунун бардык чек ара пункттарында 11 жаңы борборлорду – эс алуу пункттарын курууну пландаштырууда.

Кңешчининин айтымында, ички туризмди өнүктүрүү максатында төмөнкү багыттар боюнча туристтерди тейлөө боюнча 3 борборду кошумча куруу артыкчылыктуу болуп саналат:

- 1) Ош-Баткен унаа жолун Кыргыз-Ата паркына карай бурулуш (Зулпуев айыл аймагы, Ноокат району);
- 2) Чыйырчык ашуусунда (Кара-Суу району);
- 3) Ош-Эркечтам унаа жолунун Сары-Таш айылына жакын жерде (Алай району).

**БУЛ МАКСАТТАРГА
КАНТИП ЖЕТЕБИЗ**

Ош аймагынын туризм тармагы Кыргыз Республикасынын башка региондооруна салыштырмалуу өнүгүүнүн алгачкы баскычында экендигин, ошондой эле аны өнүктүрүү үчүн бюджеттик ресурстардын байкалаарлык чектелгендигин эске алып, аны колдоо боюнча конкреттуу натыйжаларга жетишүүгө багытталган чаралар көрүлүүгө тийиш.. Ошондуктан, ОАТТӨСПнын ишке ашыруунун бардык этаптарында төмөнкү **жетектөөчү принциптер** колдонулушу керек:

- **Аймактын туризм тармагын өнүктүрүүгө жана башкарууга комплекстүү мамиле**
Аймактын туризм сектору процесстин бардык катышуучуларынын кызыкчылыктарын, мамлекеттик органдардын тыгыз өз ара аракеттенүүсүн эске алууга негизделген башкарууга макулдашылган жана комплекстүү мамиленин алкагында өнүгүүсү керек. , жергиликтүү жамааттар, жеке жана жарандык секторлор.

- **Туризмди өнүктүрүүнүн бардык аспектилери кесүүчү элемент катары туруктуулук**
UNWTO боюнча туруктуу туризм «туристтердин, айлана-чөйрөнүн жана коноктордун муктаждыктарын канааттандыруу менен анын учурдагы жана келечектеги экономикалык, социалдык жана экологиялык таасирин эске алган туризм» катары аныкталат.

- **Чыгармачыл, жашыл жана санариптик туризмдин стандарттарына көңүл буруу**
Жашыл экономика адамдардын бакубаттуулугун жогорулатууга, ошол эле учурда жер-суу башкарууга, энергетикага, транспортко, курулушка жана таштандыларды чыгарууга заманбап технологияларды киргизүү аркылуу айлана-чөйрөгө болгон тобокелдиктерди азайтууга багытталган.

Туризм тажрыйба индустриясы катары жогорку кошумча наркка ээ жана туруктуу дүйнөлүк суроо-талапка ээ болгон материалдык эмес баалуулуктарды жаратуучу ишкердиктин эркиндигине жана чыгармачыл ой жүгүртүүгө багытталган.

Заманбап санариптик технологиялар туризм индустриясынын бардык компо-

ненттерин камтып, аларды кардарлардын чексиз саны үчүн жеткиликтүү жана ыңгайлуу кылат.

- **Туризм тармактар аралык тармак жана жергиликтүү жамааттарды өнүктүрүүнүн негизи катары**

Туризм менен айыл чарба, соода, элдик кол өнөрчүлүк жана устачылык тармактарынын ортосунда түз байланыштарды түзүү товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдү өндүрүүчүлөрдүн көбүрөөк саны үчүн экономикалык пайда алып келүүчү кошумча нарк чынжырларын түзөт.

Жеке демилгелерди колдоо, жергиликтүү жамааттарга туризмди өз алдынча жогорку кирешелүү бизнес жана өнүктүрүү каражаты катары түшүнүү туризм индустриясына тартылган үй чарбалары үчүн жакшыраак экономикалык натыйжаларды берет.

- **Адамдык капиталды өнүктүрүү жана инклюзивдүүлүк принциптерин алдыга жылдыруу**

Адамдык өнүгүүгө инвестициялар бардык тараптардын кызыкчылыктарында сектордун туруктуу өсүшүнүн ачкычы болуп саналат: туристтер жакшы кызмат көрсөтүүлөрдү алуучулар катары, бизнесмендер көбүрөөк киреше алуучулар катары, мамлекет өскөн салыктарды жана жыйымдарды жыйноочу.

Тармактын иштешине түрдүү адамдардын, анын ичинде социалдык жактан аялуу катмардын катышуусу менен инклюзивдүүлүк принцибин кеңири жайылтуу жана илгерилетүү коомду адилеттүүлүктү жана анда жашоону ар бир адам үчүн ыңгайлуу жана коопсуз кылат.

- **Санга караганда сапаттын артыкчылыгы**
Баруунун санына эмес, алардын сапатына жана мазмунуна көңүл буруңуз. Санга караганда сапаттын артыкчылыктуулугу жаратылыш ресурстарына стресстин тобокелдигин төмөндөтөт, экологиялык зыяндын ордун толтуруу боюнча чыгымдарды болтурбайт жана туристтик дестинацияларды өнүктүрүү менен Ош аймагынын социалдык-маданий жана жаратылыш баалуулуктарын сактоонун ортосундагы тең салмактуулукту камсыздайт.

26 Бул максаттарга жетүү үчүн жол картасы - бул аныкталган көйгөйлөрдү системалаштырууну эске алуу менен түзүлгөн логикалык, иерархияланган **стратегиялык милдеттердин** системасы.

1 Кадрлар менен иштөөнүн сапатын жана эффективдүүлүгүн жогорулатуу.

2 Кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатын жогорулатууга басым жасоо менен туризм тармагын институционалдык колдоонун деңгээлин жогорулатуу.

3 Туризмди туруктуу өнүктүрүү үчүн ченемдик укуктук чөйрөнү жакшыртуу.

4 Жашыл экономика жана туруктуу туризм принциптерин илгерилетүү аркылуу жаратылышты сыйлоо маданиятын өнүктүрүү.

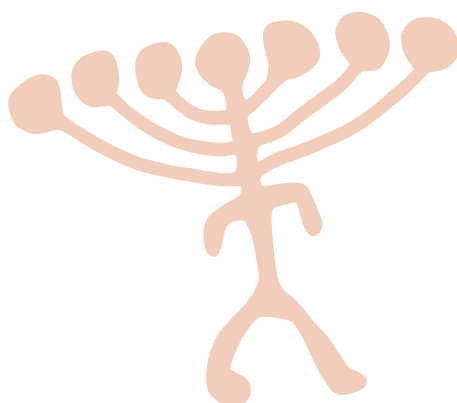
5 Заманбап маркетинг куралдарын киргизүү аркылуу аймактын дүйнөлүк туризм рыногунда таанылышынын өсүшүнө салым кошуу.

6 Туристтик бизнести өнүктүрүү үчүн жагымдуу финансылык-экономикалык шарттарды түзүү.

7 Туризм тармагынын керектөөлөрүн эске алуу менен Ош аймагынын инфраструктурасын комплекстүү өнүктүрүү боюнча иштерди уюштуруу.

- 1.1** Ош облусунун алыскы Алай, Чоң-Алай жана Кара-Кулжа райондорунун тургундары үчүн гид, ашпозчу жана мейманкана бизнесинин кесиптерин үйрөтүү.
- 1.2** Мамлекеттик жана облустук администрациялардын кызматкерлери, туристтик фирмалардын жетекчилери үчүн тил курстарын үзгүлтүксүз уюштуруу, ж.б.
- 1.3** Жергиликтүү жамааттарды жашаган жеринде тоо шартында куткаруу ыкмаларына үйрөтүү.
- 1.4** Туризм факультеттеринин базасында «Музей таануу» адистиги боюнча окуу процессин уюштуруу жана музей кызматкерлеринин квалификациясын жогорулатуу курстарын үзгүлтүксүз өткөрүү.
- 1.5** Мелдештерди уюштуруу, путевкаларды, баалуу сыйлыктарды жана башкаларды тартуу жолу менен өндүрүштүн алдыңкы кызматкерлерин шыктандыруу боюнча комплексти иштеп чыгуу.
- 1.6** Ош аймагынын Бирдиктүү туристтик порталын түзүүдө туризм боюнча документтердин жана билимдердин санариптик архивин түзүү.

Кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатын жогорулатууга басым жасоо менен туризм тармагын институционалдык колдоонун деңгээлин жогорулатуу

- 2.1** Кыргыз Республикасынын Президентинин Ош облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлчүлүгүнүн алдындагы жана Ош шаарынын мэриясынын алдындагы Туризмди өнүктүрүү боюнча иштеп жаткан кеңештерди туризмди өнүктүрүү боюнча Ош бириккен кеңешине, ОБТӨКке бириктирүү, анын курамына аймактык айлана-чөйрөнү коргоо органдарынын өкүлдөрүн кошуу, анын составында шаар куруу жана транспорт бирикмелери, ошондой эле ага бир катар аткаруу функцияларын беруу.
- 2.2** Туристтик жайларда коопсуздукту камсыз кылуу үчүн аймактык топторду түзүү.
- 2.3** Ош аймагында туризмди өнүктүрүүнү стратегиялык пландаштыруу процессинин ченемдик укуктук актыларын ОБТӨКке координациялоо функцияларын жүктөө менен киргизүү.
- 2.4** Туризм индустриясынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын өкүлдөрү үчүн «Туризм экономиканын локомотиви», «Корпоративдик маданият» жана башка курстар боюнча бир катар тренингдерди өткөрүү.
- 2.5** Кыргыз Республикасынын Улуттук статистикалык комитети жергиликтүү мамлекеттик администрациялар менен бирдикте эл аралык уюмдар - ЮНВТО, Бүткүл дүйнөлүк саякат жана туризм кеңеши (Бүткүл дүйнөлүк саякат жана туризм кеңеши) колдонгон методдорго ылайык туризм чөйрөсүндө кошумча көрсөткүчтөрдү чогултуунун жана эсептөөнүн тизмегин жана методикасын киргизүү.

3.1 Туризм чөйрөсүндөгү мыкты дүйнөлүк ченем чыгаруу тажрыйбасын эске алуу менен «Туризм жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү.

3.2 Башка максаттар үчүн (жарандардын туризм жана эс алуу максатында) жайыттарды 49 жылга чейин берүүнүн мөөнөттөрүн өзгөртүү боюнча мыйзамдарга жана ченемдик укуктук актыларга өзгөртүүлөр киргизилсин. Жергиликтүү кеңештердин жайыттарды башкаруу боюнча жылдык пландарында туризм максаттары үчүн пайдалануу үчүн жайыттардын аянттары токтоосуз белгиленсин.

3.3 Ишкердиктин салык жүгүн азайтуу максатында Кыргыз Республикасынын Салык кодексине өзгөртүүлөрдү киргизүү. Коомдук тамактануу субъектилери үчүн бирдиктүү салыктын ставкасын 8%тен төмөндөгүлөргө чейин төмөндөтүү максатка ылайыктуу.

1) Бишкек жана Ош:

а) 6% - накталай түрдө; б) 4% – накталай эмес формада.

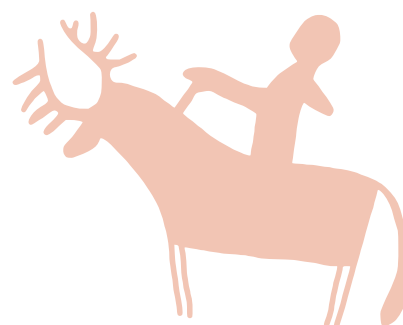
2) Кыргыз Республикасынын калган аймактарында:

а) 5% - накталай түрдө; б) 3% – накталай эмес формада.

3.4 Туризм гиддерин жана инструкторлорун жөнгө салуучу ченемдерди жана кесиптик стандарттарды ишке ашыруу.

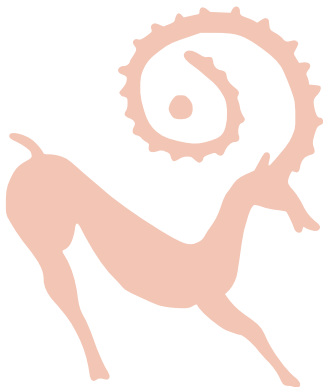
3.5 Мамлекеттик органдардын жана туроператорлордун жоопкерчилигинин чөйрөлөрүн көрсөтүү менен туристтер үчүн коопсуздук ченемдерин иштеп чыгуу.

3.6 Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик классификаторунун «Экономикалык иштин түрлөрү». Туристтик номенклатурасын кеңейтүү.

Жашыл экономиканын жана туруктуу туризм принциптерин жайылтуу аркылуу жаратылышты сыйлоо маданиятын жайылтуу

- 4.1** Рекреациялык потенциалды жана аймактардын экологиялык көтөрүмдүүлүгүн эске алуу менен баруучу жерлерди узак мөөнөттүү пландаштыруу.
- 4.2** Туристтик жайларга системалуу экологиялык аудит жүргүзүү.
- 4.3** Таштанды жыйноочу ишканалар менен келишимдерди түзүү аркылуу органикалык эмес калдыктарды өзүнчө чогултууну жана андан ары чыгарууну милдеттүү кылуу, ал эми баруучу жерлерге тиешелүү жазаларды киргизүү жана таштандыларды өзүнчө чогултуу боюнча муниципалдык программаларды ишке киргизүү.
- 4.4** Мини-тазалоочу курулмаларды, канализация системаларын, евросептиктерди, эко-туалеттерди ж.б. орнотуу аркылуу органикалык калдыктарды кайра иштетүү технологиясын жөнгө салуу жана киргизүү.
- 4.5** Жалпыга маалымдоо каражаттары, телекөрсөтүү жана социалдык тармактар аркылуу айлана-чөйрөнү урматтоо боюнча маалыматтык кампанияларды өткөрүү.
- 4.6** Жергиликтүү мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, туристтик багыттардын жетекчилери кызматкерлери үчүн үзгүлтүксүз курстарды (мисалы, «Жашыл экономиканын негиздери», «Кыргызстандагы жана Борбордук Азиядагы экологиялык абал», «Туруктуу энергия жана энергиянын кайра жаралуучу булактары» темалары боюнча) уюштуруу;
- 4.7** Тоо боорлоруна токойлорду жана башка кургакчылыкка жана тузга чыдамдуу мөңгүлөрдүн эрүүсүн басаңдатуучу өсүмдүктөрдү отургузууну, ошондой эле биогаз технологияларын, тамчылатып жана дискреттик сугаруу, чачуу, органикалык жер семирткичтерди айыл чарбасында колдонууну жайылтуу.

- 5.1** «Ош – Жибек жолунун камсыздоочусу» брендинин алдында Ош аймагында маркетингди өнүктүрүүнүн бирдиктүү программасын ишке ашыруу (чаралардын бардык комплекси ОАТТӨСПнында сунушталган).
- 5.2** Ош аймагынын туристтик порталын түзүү.
- 5.3** Туристтик компаниялардын жана HORECA субъекттеринин кызматкерлери үчүн үзгүлтүксүз курстарды (мисалы, «Туризм туруктуу экономикалык өнүгүүнүн кыймылдаткычы катары», «Кардар эмне каалайт», «Маркетинг эмне үчүн маанилүү», «SMM менеджменти» темалары боюнча) өткөрүү.
- 5.4** Туристтердин кызыгуусун арттыруу үчүн пилоттук негизде Сулайман-Тонун жана Өзгөн комплексинин тарыхый-маданий маанисин маркетингге багытталган интерпретациялоону жүргүзүү.
- 5.5** Туристтер менен иштөөдө Ош аймагынын музейлеринин ишине интерактивдүү мамилени киргизүү.

Туристтик бизнести өнүктүрүү үчүн жагымдуу финансылык-экономикалык шарттарды түзүү

- 6.1** Маданият чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органды анын ишинин натыйжалуулугун жана жигердүүлүгүн жогорулатуу үчүн программалык бюджеттик каржылоонун негизинде каржылоону камсыз кылуу.
- 6.2** Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жергиликтүү бюджетти түзүүдө жана бөлүштүрүүдө туризмди өнүктүрүүгө түз же кыйыр таасирин тийгизген жергиликтүү маанидеги маселелерге артыкчылык берүүгө тийиш. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жергиликтүү бюджетти түзүүдө жана бөлүштүрүүдө туризмди өнүктүрүүгө түз же кыйыр таасирин тийгизген жергиликтүү маанидеги маселелерге артыкчылык берүүгө тийиш.
- 6.3** Финансылык жана экономикалык сабаттуулукту жогорулатуу боюнча бир катар тренингдерди өткөрүү, туристтик бизнеске жаңы келгендер үчүн бизнес-пландарды түзүү, мында айыл жеринин тургундарына, жаштарга жана аялдарга өзгөчө басым жасоо.
- 6.4** Туризм тармагында мамлекеттик-жеке өнөктөштүк механизмдерин кеңейтүү.

7.1 Ар кандай программалардын алкагында, мисалы, КР АРИСтин «Региондук экономиканы өнүктүрүү» долбоору, региондук туризм секторунун шаардык инфраструктурасына инвестиция тартуу.

7.2 Туристтерди тейлөө борборлорун (эс алуу пункттарын) түзүү долбоорун логикалык жыйынтыкка чыгаруу.

7.3 Багытталган жерлерге навигациялык колдоо көрсөтүү (жарнак такталарын орнотуу, сайттарга кыргыз, англис жана орус тилдеринде багыт берүү).

7.4 Муниципалитеттердин жана транспорттук ишканалардын жогорку жана орто звенодогу кызматкерлери үчүн «Туруктуу жана инклюзивдик чөйрө», «Шаар пландоо», «Урбанизмдин негиздери» ж.б. курстарында билим берүү программаларын уюштуруу.

7.5 Жол-транспорт инфраструктурасын өнүктүрүү боюнча иш-чаралар планын иштеп чыгууда жеке жана жарандык сектордун өкүлдөрүн, анын ичинде туризм тармагынын активисттеринен милдеттүү түрдө тартуу зарыл.

7.6 Инклюзивдик тротуарларды, жөө жүргүнчүлөр үчүн көпүрөлөрдү, коомдук транспорттун аялдамаларын реконструкциялоону жана курууну, тротуарлардын жээгиндеги брусчаткалардын сапаттуу жана туруктуу түрлөрүн тандоону, жарыктандырууну жана жашылдандырууну камтыган жөө жүргүнчүлөр инфраструктурасына артыкчылык берүү.

7.7 Акы төлөнүүчү уюштурулган унаа токтотуучу жайлардын системаларын түзүү, Ош аймагынын ири шаарларында коомдук транспортту колдонууну стимулдаштыруу.

7.8 Райондук мамлекеттик администрациялар менен биргеликте «Ошэлектро» ААКны электрлештирүүгө, ал эми уюлдук операторлорго туристтик жайлар жайгашкан жерлерде, анын ичинде Ош облусунун алыскы тоолуу райондорунда уюлдук байланыштын камтылышын кеңейтүүгө шарт түзүү.

7.9 Ош эл аралык аэропорттун комплекстүү модернизациялоону жүргүзүү, ал төмөнкүлөрдү камтышы керек (бирок алар менен чектелбестен):

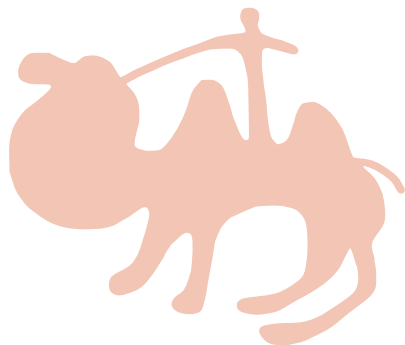
- 1000-1500 киши/саатына жүргүнчүлөрдү ташуучу жаңы терминалды куруу;
- Аэропорттун терминалынын инфраструктурасын инклюзивдүүлүк жана жүргүнчүлөр үчүн ыңгайлуулук стандарттарына ылайык келтирүү;
- Аэропортту Ош шаарынын коомдук транспорту менен интеграциялоо, анын базасында мультимодалдык транспорттук комплексти түзүү.

Ош аймагы бүгүнкү күндө дүйнөлүк туризм рыногунда эч кандай өкүлчүлүккө ээ эмес. Анын өзүнүн позициялоо платформасы жок – бирдиктүү туристтик имидж, бренд жана атаандаштыкка жөндөмдүү туристтик продуктылардын топтому. Дүйнөлүк рынокто анын туристтик өзгөчөлүктөрү жөнүндө, мисалы, Борбордук Азия өлкөлөрүнүн маданий жана тарыхый жактан жакын туристтик продуктуларынан айырмаланган туристтик өзгөчөлүктөрү жөнүндө аз адамдар билишет.

Кырдаалды “өлүк чекиттен” чыгарууга олуттуу аракет 2021-жылы жасалып, Ош шаарынын мэриясынын буйругу менен «Ош – Жибек жолунун камсыздоочусу» туристтик бренд иштелип чыгып, кабыл алынган.

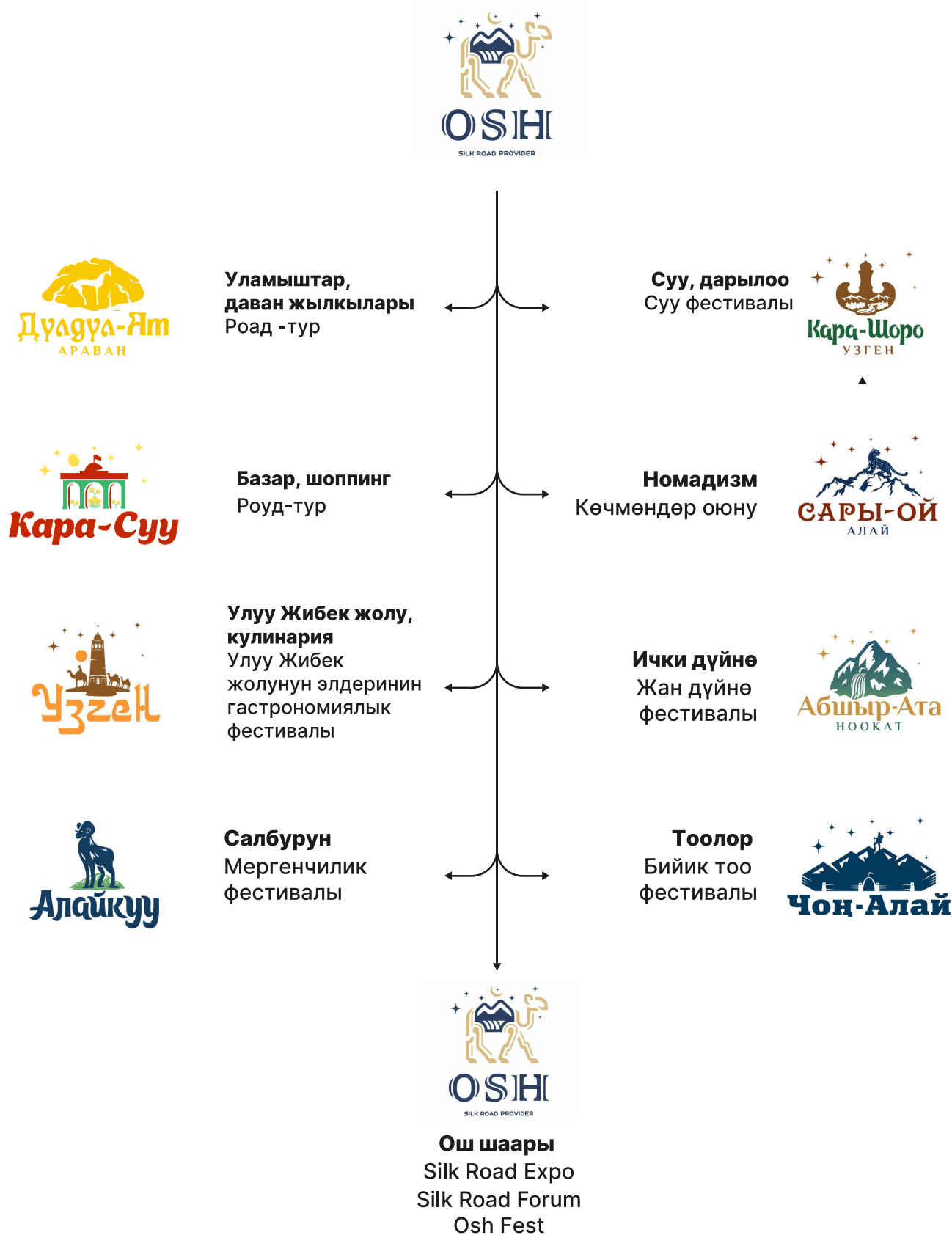
ОАТТӨСПнын максаттарын эске алуу менен төмөнкүлөр сунушталат:

- Бүткүл Ош аймагын дүйнөлүк туризм рыногунда жайгаштыруу үчүн бирдиктүү маркетинг платформасы катары «Ош – Жибек жолунун камсыздоочусу» брендин кабыл алуу.
- Ош облусунун райондорунун туристтик бренддерин Ош аймагынын мета-брендине шайкеш келген стилдин алкагында өнүктүрүү. Ошол эле учурда бренддер эң атактуу туристтик дестинациянын айланасында түзүлүшү керек.
- Аймактын жаңы брендин иш-чаранын мазмуну менен толтуруу – SILK ROAD FEST деген ат менен жыл сайын фестиваль уюштуруу.

Бренддер жана ивенттер

Сүрөттөр Zafer Dincher, Almaz Ismanov, Nastaaf, Dastan Suiunbekov,
Dellbone жана Nihongarden тарабынан берилген.

Ош аймагында туризмди туруктуу
өнүктүрүү Стратегиясы жана Планы

Кыска версиясы
Бишкек - 2023

